

Obecność wilka można zidentyfikować po charakterystycznych śladach pozostawionych w miejscach jego przebywania:

SPOSOBY OCHRONY ZWIERZĄT

Metody ochrony zwierząt hodowlanych można podzielić na dwie grupy:

I GRUPA – metody wykorzystujące różne zwierzęta stróżujące;
II GRUPA – sposoby zabezpieczenia zwierząt hodowlanych poprzez wykorzystanie najróżniejszych urządzeń technicznych i środków chemicznych, jak: ogrodzenia siatkowe i elektryczne, fladry, odstraszacze dźwiękowe, świetlne i zapachowe. W polskich warunkach najbardziej godne polecenia są psy stróżujące oraz ogrodzenia siatkowe, ogrodzenia elektryczne, a także - wspomagająco - fladry.

I Psy są zwierzętami wybitnie socjalnymi, mającymi dużą potrzebę przebywania w grupie, najchętniej jednak z osobnikami znanymi im od młodości. Podstawą wychowania psa stróżującego jest umiejętne wytworzenie więzi socjalnej pomiędzy nim a stadem w jak najwcześniejszym okresie jego życia, oraz wzmocnienie nawyku reagowania na zagrożenie, szczególnie na pojawienie się w pobliżu drapieżników.

II Ogrodzenia.

Ogrodzenia siatkowe stanowiące skuteczną metodę ochrony inwentarza muszą spełniać następujące warunki: wysokość siatki 200 cm, szczyt ogrodzenia z jedną lub dwiema liniami drutu kolczastego przy odgięciu górnej krawędzi na zewnątrz, podwyższającymi ogrodzenie dodatkowo o ok. 50 cm, siatka powinna być wkopana do gruntu na głębokość 50 cm.

Wykonanie odpowiedniego ogrodzenia jest kosztowne i pracochłonne, rozwiązanie to może służyć do ochrony inwentarza w ograniczonym zakresie. Wysokie ogrodzenia można wykorzystywać do zabezpieczania wydzielonych fragmentów pastwiska, na którym przetrzymuje się inwentarz w ciągu nocy. Należy zwrócić szczególną uwagę na szczelność i odpowiednią wysokość ogrodzenia w miejscach szczególnie wrażliwych jak: wywyższenia, parowy, wzniesienia, doliny potoków, itp.

Hodowcy stosują również przewoźną zagrodę na kołach wykonaną z metalowych prętów, o wymiarach 6 m x 6 m i wysokości 2,5 m, w której przetrzymują owce w nocy.

Konstrukcja ogrodzenia elektrycznego (pastucha elektrycznego) jest zbliżona do konstrukcji klasycznych ogrodzeń. Ogrodzenie elektryczne składają się z drutów, linek lub specjalnych taśm rozciągniętych na słupkach wykonanych z drewna lub tworzywa sztucznego. Zasilane są prądem elektrycznym z elektryzatorów sieciowych (230 V) lub bateryjnych o napięciu znamionowym wynoszącym od 5,6 do 12 V. Ogrodzenie elektryczne odstrasza zwierzęta za pomocą krótkotrwałych bolesnych, ale nie groźnych dla życia, impulsów elektrycznych. Generalną zasadą skutecznego wykorzystania ogrodzeń elektrycznych jest usuwanie wysokiej roślinności, która nie może dotykać przewodów. Przewody elektryczne powinny być dobrze widoczne dla zwierząt, dlatego najlepiej jest wykorzystywać linki lub kolorowe taśmy. Ogrodzenia elektryczne mogą być stosowane w kombinacji z ogrodzeniami siatkowymi.

Po raz pierwszy **fladry** do ochrony inwentarza zastosowano w 2000 r. w Beskidzie Śląskim, w ramach projektu Stowarzyszenia dla Natury Wilk. Obserwacje z kilku lat realizacji tego projektu pokazują, że *wilki nigdy nie przekroczyły prawidłowo zainstalowanych fladr*.

Zalecane do ochrony inwentarza fladry, powinny się składać z pasków czerwonego, zwiewnego materiału o wymiarach 10 x 60 cm, naszytych na mocny sznurek o średnicy 3 - 4 mm, w odstępach 40 cm. Fladry rozwiesza się wokół pastwiska lub koszar, na wbitych w ziemię tyczkach, w odległości około 1,5 - 2 metrów od zewnętrznych boków ogrodzenia. Sznur fladr powinien być naprężony, a wysokość tyczek należy tak dobrać, by dolne krawędzie materiału znajdowały się około 15 cm nad powierzchnią gruntu i mogły swobodnie powiewać na wietrze. Bardzo ważne jest, aby fladry tworzyły zamknięty prostokąt lub okrąg. Dodatkowo działanie fladr może być wzmocnione przy pomocy intensywnego zapachu. Fladry najlepiej nawijać na lekki bęben umożliwiający ich łatwe rozwijanie i zwijanie, oraz przechowywanie w zimie.

Tekst i fotografie – Tomasz Kozłowski

Wskazywaliśmy o wydanie zezwolenia na odstąpienie od zakazów w stosunku do gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną oraz oszacowania szkód wyrządzonych przez wilki, dostępne są na stronach internetowej RDOŚ:

<http://www.gorzow.rdos.gov.pl>
e-mail: sekretariat.gorzowwilkp@rdos.gov.pl
Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
w Górzowie Wielkopolskim
ul. Jagiellończyka 8. 66-400 Górzów Wlkp.

O wilku mowa...

STATUS PRAWNY WILKA (*Canis lupus*)

Obecny status prawny regulują następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013r., poz. 627, zzm.),
- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 06 października 2014r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2014r., poz. 1348),
- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. U. UE. L. 1992.206.7).

Wilki od 1998 roku zostały objęte ochroną gatunkową w całej Polsce.

Wilk (*Canis lupus*) podlega ochronie gatunkowej ścisłej, zgodnie z załącznikiem 1 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 06 października 2014r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, wydanego na podstawie art. 49 ustawy z dn. 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody.

Wilk należy do gatunku objętego ochroną ścisłą, w stosunku do którego wprowadzono następujące zakazy:

- umyślnego zabijania, okaleczania, chwytania, transportu, chowu, pozyskiwania, przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków;
- niszczenia ich siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania;
- niszczenia, usuwania lub uszkodzenia nor, legowisk, zimowisk lub innych schronień;
- umyślnego uniemożliwiania dostępu do schronień;
- zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany lub darowizny okazów gatunków;
- wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków;
- umyślnego przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca;
- umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego;
- umyślnego płoszenia lub niepokojenia.

Za naruszanie powyższych zakazów grozi odpowiedzialność karna orzekana na podstawie przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.

Skutki prawne objęcia ochroną prawną wilka wynikają z art. 126 ustawy o ochronie przyrody.

Skarb Państwa odpowiada za szkody wyrządzone m.in. przez wilki. Jednakże odpowiedzialność nie obejmuje utraconych korzyści. Regionalny dyrektor ochrony środowiska dokonuje oględzin i szacowania szkód, a także ustalania wysokości odszkodowania i jego wypłaty. W celu ograniczenia potencjalnych strat można podjąć współdziałanie z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska, w zakresie sposobów zabezpieczania mienia przed szkodami powodowanymi przez wilki. Współdziałanie, może obejmować budowę urządzeń lub wykonanie zabiegów zapobiegających szkodom, finansowane z budżetu regionalnego dyrektora ochrony środowiska, w ramach zawartych umów cywilnoprawnych.

Odszkodowanie nie przysługuje:

- za szkody wyrządzone przez wilki w pogłowie zwierząt gospodarskich pozostawionych, w okresie od zachodu do wschodu słońca, bez bezpośredniej opieki,
- powstałe w mieniu Skarbu Państwa, z wyłączeniem mienia oddanego do gospodarczego korzystania na podstawie Kodeksu cywilnego,
- jeżeli poszkodowany nie wyraził zgody na budowę przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska urządzeń lub wykonanie zabiegów zapobiegających szkodom.

ZALECANE METODY OCHRONY ZWIERZĄT GOSPODARSKICH

Dobre praktyki gospodarskie

Na noc zwierzęta powinny się spędzać z pastwisk do odpowiednio zabezpieczonych zagrod lub budynków gospodarczych. Zagrody można zabezpieczyć przy wykorzystaniu wysokiego ogrodzenia, fladr, pastucha elektrycznego lub psa stróżującego.

Na nieogrodzonych pastwiskach leżących w pobliżu lasów, wąwozów, gęstych zagajników **nie należy pozostawiać zwierząt bez nadzoru również w ciągu dnia**, szczególnie podczas złej pogody. Nadzór może sprawować człowiek lub odpowiednio wyszkolony pies stróżujący.

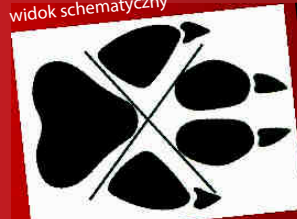
Po wystąpieniu szkody koniecznie należy zwiększyć nadzór nad stadem.

Zabite zwierzęta leżące na pastwisku, zaraz po sporządzeniu protokołu z szacowania szkody, należy bezzwłocznie usunąć, aby nie zwabić drapieżników. Nie wolno wywozić padniętego inwentarza do lasu, ponieważ sprzyja to przyzwyczajaniu się drapieżników do żerowania na zwierzętach gospodarskich.

Jeśli jest taka możliwość, najlepiej zorganizować wspólny wypas (w ramach jednej wsi, wspólnoty, spółdzielni) i zaangażować rzetelną osobę do nadzoru nad inwentarzem. Zmniejszy to zagrożenie atakami, oraz pozwoli na rozłożenie kosztów wprowadzenia metod ochrony inwentarza.

Trop wilka

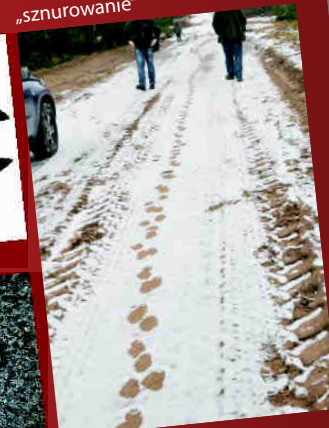
widok schematyczny

odcisk w mokrym piasku

„sznurowanie”

nora

kał

podkop pod ogrodzeniem

ślady „drapania”